

**Beestje van de maand:
De gewone pendelvlieg**
Pagina 2. Anna Kreffer

Paddenstoeleninventarisatie Waalsdorpervlakte
Pagina 5. Eke van Batenburg

De lente is geel...
Pagina 5. Anna Kreffer

Bouw een hotel voor zweefvliegen.
Pagina 6. Anna Kreffer

En Verder:

- ▶ Pasgeld vlagt..7
- ▶ Wildplukadvies..7
- ▶ Boek van de maand..8
- ▶ Neus rond in de kennisbank..8
- ▶ Agenda..8
- ▶ Contact bestuur en werkgroepen..10

Deze Nieuwsbrief verschijnt gewoonlijk maandelijks rond de 1^e van die maand. Leden KNNV afdeling Den Haag ontvangen een e-mail met kleine toelichting als een nieuwe Nieuwsbrief op deze website staat. Als je steeds bij het verschijnen van een Nieuwsbrief zo'n bericht wilt blijven ontvangen hoeft je niets te doen. Wil je de meldingen over de nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag niet ontvangen (of juist weer wel)? Vul dan "[Het formulier](#)" op de pagina Nieuwsbrieven in.

Beestje van de maand Maart: Gewone pendelvlieg

Tekst: Anna Kreffer, foto's Hans van Helden

Elk jaar zijn ze te vinden bij mijn minivijvertjes (ingegraven specie kuipen). Zweefvliegen met een mooie streepjes en bandjes op hun lijfje. Ze zonnen graag op het blad van de waterplanten. Veel activiteit ontplooiën ze niet, beetje zitten, rondvliegen en het andere geslacht in de gaten houden.

Herkenning

De gewone pendelvlieg (*Helophilus pendulus*) is een van de zweefvliegen (*Syrphidae*). Net als andere pendelvliegen heeft de vlieg zwarte en gele lengtestrepen op het borststuk. Het achterlijf heeft zwarte, gele en grijze vlekken. Het is een van de grotere zweefvliegen, 11 – 13 mm. Deze soort heeft een donkere streep midden op de kop. Dat is een van de kenmerken waarmee deze zich onderscheidt van andere pendelvliegen. De citroenpendelvlieg (*Helophilus trivittatus*) heeft op die plek een gele streep. Ook het kleurpatroon van de pootjes is kenmerkend. Het beste is dit te ontdekken door een foto te maken en thuis op te zoeken hoe het kleurpatroon eruit hoort te zien.

Bij mannetjes pendelvlieg raken de ogen elkaar niet bovenaan de kop, anders vaak

een kenmerk waarmee een man zweefvlieg van een vrouw is te onderscheiden.

Leefwijze

De gewone pendelvlieg is een algemeen voorkomende soort die vliegt vanaf eind maart tot in oktober. De volwassen vliegen zijn te vinden op bloemen of zitten te zonnen op bladeren, als ze niet rondvliegen om een partner te vinden. Ze houden van vochtige graslanden met enige beschut-

Citraenpendelvlieg, *Helophilus trivittatus* op jakobskruiskruid

De ogen van de vrouwtjes en mannetjes zijn bij de pendelvliegen ongeveer even groot.

ting (struiken, struwelen, bosrand). Mannen houden er geen territorium op na, tijdens de balts hangen ze stil, zwevend boven een vrouwtje. De paring duurt relatief lang en is in kop-kop houding. Het vrouwtje zet eitjes af vlakbij het water of in modderige plassen. De larven leven in en bij het water van vijvertjes, sloten, meren en rivieren. Ook in modderige plassen, dakgoten of natte mest kunnen ze overleven. De larven hebben een adembuis, waarmee ze de zuurstofarme omstandigheden kunnen overleven. Ze voeden zich met afgestorven, organisch materiaal. Pendelvliegen hebben twee en misschien zelfs meer generaties per jaar.

Zweefvlieg hotel in de tuin. Foto: Anna Kreffer

Pendelvliegen zijn uitstekende bestuivers

Ecologie

De larven dragen met hun eetpatroon bij aan de kringloop. De larven en de vliegen zijn prooi voor andere insecten en onder andere vogels. Door het bloembezoek van de volwassen dieren, ze halen hun energie uit de nectar en nemen soms een beetje stuifmeel als eiwitbron, spelen ze een belangrijke rol bij de bestuiving van bloemen en de instandhouding van onze wilde flora.

Zweefvlieg hotel

Alle insecten hebben het zwaar in deze tijd. Wil je ze helpen en zelfs bijdragen aan het volgen van deze mooie diertjes? Bouw dan een zweefvlieg hotel! [Zie pagina 6.](#)

Melden

Heb je een pendelvliege gezien? Meldt dit met een goede foto op waarneming.nl. Als je zelf geen account hebt ga dan naar: <https://waarneming.nl/user/profile/8433> En klik op invoeren => waarneming.

Wil je meer weten, ervaringen delen van deze of andere soorten?

Leuk! We horen of lezen dit graag!

Anna Kreffer: 06 26 41 71 37 of

voorzitter@den-haag.knnv.nl

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van de Waalsdorpervlakte

Foto's: Eke van Batenburg

Bovenste rij:

11. Zwarte trilzwam = *Exidia plana*
(soms bruinkleurig, maar zie ook 12)
12. Bruine trilzwam = *Tremella foliacea*
13. Gele trilzwam = *Tremella mesenterica*
(alweer gefotografeerd, maar past zo mooi bij zwart & bruine vriendje)

Middelste rij:

21. Bepoederde rupsendoder = *Paecilomyces farinosus*;
22. Witte dwergpegelzwam = *Mucronella calva*
23. Krulhaarkelkzwam = *Sarcoscypha austriaca*

Onderste rij:

31. Populievuurzwam = *Phellinus populicola*
32. Gewone oesterzwam = *Pleurotus ostreatus*
33. Echte tonderzwam = *Fomes fomentarius*

Vriendelijke groet....Eke

De lente is Geel

Foto's: Anna Kreffer

Speenkruid

Klein hoefblad

Crocus

Narcis

Elzenkatjes

Paardenbloem

Bouw een hotel voor zweefvliegen

Tekst en foto: Anna Kreffer

Zweefvliegen zijn na de wilde bijen onze belangrijkste bestuivers. Onze inheemse flora kan niet zonder deze mooie vliegen. Net als alle insecten kunnen ze wel wat extra aandacht en hulp gebruiken. Een "gewoon" insectenhotel gebruiken ze niet. Zweefvliegen met larven in vochtige omstandigheden zijn geholpen met een speciaal zweefvlieghotel. De larven van deze soorten hebben een adembuis (rattenstaartlarven) waarmee ze boven water en/of modder lucht in ademen. Zodoende kunnen ze in zuurstofarme omgeving leven, dit lukt veel andere dieren niet. Met dit eenvoudig te maken hotel is het mogelijk de dieren te volgen en krijgen we inzicht in hun leven.

Hoe

Je hebt nodig een waterdichte schaal of teil, een waterdichte (bloem)pot, afgefallen blad, gemaaid gras, houtsnippers of andere plantmateriaal, drie of vier takken en water. Vul de schaal en de pot met plantmateriaal. Giet alleen in de pot wat water, zo dat het plantmateriaal net onder staat. Steek er takjes in en laat die tegen de rand leunen. Ben je bang voor muggen, leg er dan nog een paar droge bladeren bovenop, die het water niet raken. Zet de pot in het midden van de schaal. Het geheel zet je op een rustige plek in de tuin of op je balkon. Zorg voor bloeiende planten in de buurt. Let op dat de inhoud van de pot vochtig blijft.

Wat kan je verwachten

Na een week of wat gaan de bladeren in de natte bak verteren. De geur daarvan is voor zweefvliegenvrouwen erg aantrekkelijk. Die zoeken juist zo'n plek om eitjes af te zetten. De larven doen zich te goed aan de verteerende planten. Als het tijd is om te verpoppen klimmen ze via de stokjes omhoog en laten zich dan in de schaal vallen.

Bekijken

Na een maand kan je de pot legen in een (witte) bak of teil en zie je hopelijk de larven bewegen. Je kan tellen hoeveel het

Het zweefvlieghotel van dichtbij

er zijn en kijken of er verschillende soorten bij zijn, de ene soort heeft een langere adembuis dan de andere. Doe alles daarna weer terug in de pot, ook de takjes. Als de larven klaar zijn om te verpoppen, klimmen ze via de takjes omhoog en laten zich in de grotere bak vallen. In die bak kan je dan de poppen vinden. Als je de poppen in een (jam)potje met deksel (paar gaatjes erin) met wat blad legt, kan je na uitkomen de soort bepalen.

Soorten zweefvliegen

Er zijn verschillende geslachten van zweefvliegen waarvan de larven in water of natte omgeving leven. Bijvoorbeeld de pendelvliegen (*Helophilus*) zoals de gewone pendelvlieg (*Helophilus pendulus*), de bijvliegen (*Eristalis*) zoals de blinde bij (*Eristalis tenax*) en puntbijvlieg (*Eristalis nemorum*).

Doe mee en geef door wat je ziet

Leuk plan? Doe dan mee en noteer zoveel mogelijk gegevens: waar staat je hotel, wat is de startdatum, welke dagen kijk je en wat je dan ziet. Verzamel de poppen en hou bij welke soort wanneer ontpopt. Foto's zijn natuurlijk welkom en helpen bij determinatie. Dit idee komt uit Engeland, er wordt naar verwezen in het belangrijke boek van David Coulson: *Stille Aarde*. Zoek eventueel op "hoverfly lagoon" voor meer informatie en youtube filmpjes.

Stuur je gegevens naar Anna Kreffer:

voorzitter@den-haag.knnv.nl

Dan maken we er een verslag van!

Pasgeld vlagt voor groene parel Vlietzone

Vanaf 1 maart hangen bewoners van Pasgeld vlaggen buiten om aandacht te vragen voor het Landschapspark Pasgeld. Iedere keer als er aandacht moet en kan zijn voor het Landschapspark worden de vlaggen aan de huizen gehangen.

Bewoners en organisaties die deze vlagactie wil ondersteunen en in de toekomst hier aan mee willen doen worden verzocht € 20,- voor een vlag over te maken op NL69 TRIO 0776 4967 94 t.n.v. Natuurlijk Delfland onder vermelding van Vlaggenactie. Graag met vermelding van adres, telefoonnummer en emailadres. U ontvangt dan zo snel mogelijk de vlag.

Veel nieuwbouw in omgeving

Het Landschapspark Pasgeld brengt de losse onderdelen Wilhelminapark, Elzenburgerbos, het Slagenlandschap van Pasgeld onder één noemer samen tot een groene parel wordt net als de andere parels in de Vlietzone.

De bouw van duizenden woningen in het Havenkwartier, Plaspoelpolder en de Boogaard moet nog komen, dit is een reden te meer om de huidige groene gebieden te versterken. Nieuwe bewoners hebben immers ook recht op groen.

Het Landschapspark Pasgeld is ontwikkeld door Pasgeld Natuurlijk, Natuurlijk Delfland en de KNNV afdeling Den Haag.

Dit alternatieve plan wordt breed gesteund omdat er steeds meer besef komt dat verstenen problemen gaat opleveren in de zeer nabije toekomst. Denk daarbij aan water-

overlast, een gebied dat niet berekend is op extreme toename van verkeer, hittestress en de behoefte van de inwoners van Rijswijk en omliggende gemeenten om in aaneengesloten groen te kunnen wandelen, met kinderen de natuur te ontdekken, een rustige koele plek om zomers een boek te lezen of te sporten.

Met deze vlag vragen de bewoners van Pasgeld verenigd in Pasgeld Natuurlijk en twee natuurverenigingen (Natuurlijk Delfland en de KNNV afdeling Den Haag) aan de gemeente Rijswijk om nu eens serieus met dit plan aan de slag te gaan. Dus Pasgeld groen, gewoon doen!

Wildplukadvies van JA (mits) naar NEE (tenzij)

De KNNV afdeling Wageningen heeft een voorstel tot wijziging van het "plukadvies" van onze vereniging gedaan. Dit is op de beleidsraad van 17 februari 2022 besproken. Het gaat hier om het wildplukken, het oogsten uit de natuur.

Wildplukken wordt tegenwoordig aangemoedigd en het is in de mode, maar daarmee neemt de druk op natuur nog meer toe. Beschermen van de natuur is één van de drie doelen die de KNNV. Het voorstel is

daaraan invulling te geven door het "plukadvies" te wijzigen van Ja, mits in Nee, tenzij. Dit is besproken in kleinere groepen, de meerderheid is voor, het wordt verder uitgewerkt. Ook is nadrukkelijk gevraagd om het nieuwe standpunt breed te delen, zeker ook naar organisaties als IVN en SBB (Staatsbosbeheer verwijst naar KNNV standpunt).

Pluk niet: wilde flora is er voor de wilde fauna.

Boek van de maand

Bij de KNNV uitgeverij zijn mooie boeken en gidsen te koop. Leden van de KNNV krijgen 10% korting. Bestel via de afdeling: makkelijk, geen verzendkosten en gunstig voor de vereniging. Bestel via: voorzitter@denhaag.knnv.nl

Geïllustreerd botanisch woordenboek door Corinne Décarpentrie, prijs: € 17,95. Dit geïllustreerd botanisch woordenboek is ideaal voor beginners. Je leert de belangrijkste botanische termen en begrippen kennen. Aan de hand van de heldere illustraties leer je de kenmerken te benoemen. Foto's van bomen en planten helpen om de kenmerken ook in het veld te herkennen.

Dit boek laat je anders naar planten kijken. Als je weet waar je op moet letten, valt je meer op. Er gaat een plantenwereld voor je open.

Neus 'ns wat rond in de Kennisbank!

De kennisbank van de vernieuwde website wordt nu gevuld met verslagen en rapporten. In februari zijn toegevoegd:

Een verslag over de Hertenkamp van de plantenwerkgroep, zie: <https://denhaag.knnv.nl/kennisbank/hertenkamp-planteninventarisatie-2017-xls/>

De paddenstoelenwerkgroep leverde de volgende verslagen: [Verslagen-PWWP-2015-tm-2021\(.pdf\)](#) en: [Paddenstoeleninventarisaties-in-Dunea-terreinen-2010-2020\(.pdf\)](#); en...

Ook recent toegevoegd (maar als verslag minder "nieuw"):

Beeldverslag inventarisaties paddenstoelen in de Hertenkamp in 2011 en 2017 (foto's, in .pdf-file): <https://denhaag.knnv.nl/kennisbank/beeldverslag-inventarisaties-paddenstoelen-in-de-hertenkamp-in-2011-en-2017/>

Al wat langer in de Kennisbank: Inventarisatie Westduinpark(.pdf); compleet van 2013, t/m 2017: <https://denhaag.knnv.nl/kennisbank/paddenstoeleninventarisaties-in-dunea-terreinen-van-2010-t-m-2020/>

Agenda

► **zaterdag 19 maart: Rondwandeling Groen Den Haag**

Een rondwandeling van ongeveer 6 km door een groen gedeelte van Den Haag. We lopen door de Nieuwe Scheveningse Bosjes, Klein Zwitserland en het Hubertuspark. Er is horeca onderweg. Verzamelen om 10.30 uur op het plein voor Madurodam. Organisatie Arja van Putten 070-3555325 en Renée Lankhorst 06-38508583.

Agenda (vervolg)

► **13 maart 2022: Excursie De Horsten.**

De Werkgroep insecten gaat net als de meeste insecten overwinteren tot februari, maar een eerste excursie staat al vast: zondag 13 maart 2022 gaan we met Matty Berg, o.a. hoogleraar bodemfauna in De Horsten op zoek naar bodemleven.

► **Donderdag 31 maart: Ochtendexcursie Westduinen**

Het is voorjaar! Vogels zingen weer en verzamelen nestmateriaal.

Er is volop beginnend lentegroen, de bomen staan in knop en sommige al in bloei! Verzamelen om 10.00 uur bij het eindpunt van lijn 12, Markenseplein Scheveningen. Bus 22 stopt hier ook. Duur ca. 3 uren.

Organisatie: M.O. Inl. bij Els van Maanen elsvanmaanen@tele2.nl

► **Zaterdag 9 april: Ochtendexcursie Geelsterren en andere stinzeplanten in Reigersbergen en Marlot.**

Verzamelen om 9.30 uur bij Chalet Ten Bosch. Leidsestraatweg 45. 2594 BB Den Haag. Organisatie: Jan Cevat.

Afhankelijk van de omstandigheden life of digitaal.

► **Zaterdag 23 april. Amsterdamse Waterleiding Duinen.**

Lentewandeling van 8 à 9 km door de Amsterdamse Waterleiding Duinen.

Verzamelen om 9 uur op het parkeerterrein van station Mariahoeve (Appelgaarde Voorburg).

We reizen per auto.

Horeca ongeveer halverwege. Toegang € 1,50.

Organisatie: Ineke Gilbert en Ineke Zwarekant.

Aanmelden : 06-44069099 / inekegilbert@ziggo.nl

- Meerijden in auto? Afrekenen met chauffeur aan eind excursie à € 0,08 per km;
- Deelname altijd op eigen risico;
- Meenemen van honden of andere huisdieren is niet toegestaan;
- Info: Els van Maanen-van Wijlen. 070-3867630 of elsvanmaanen@tele2.nl

► **Zaterdag 7 mei: Lange ochtendexcursie rond de Starrevaartplas**

Er is genoeg moois te zien aan planten en vogels. We bezoeken ook de vogelkijkhut.

Verzamelen om 10.00 uur bij de parkeerplaats Starrevaartplas aan de Kniplaan in Voor- schoten,

Bereikbaarheid met OV: bus 45 en 46, uitstappen halte Kniplaan, 10 min. Lopen.

Organisatie Renée Lankhorst 06-38508583 en Els van Maanen, elsvanmaanen@tele2.nl

► **Zaterdag 21 mei Lange ochtendexcursie Westerpark te Zoetermeer.**

Deze wandeling gaat door stukjes bos, langs bloemenweiden en waterpartijen.

En we bezoeken de natuurtuin.

We starten om 10:00 uur bij Bowling Westerpark, Heuvelweg 4 2716 DZ Zoetermeer. Daar is een parkeerplaats.

Met de Randstadrail: halte Voorweg en dan stukje teruglopen.

Aanmelden: Jola Gerbrands gerbrands1@ziggo.nl , 070-3201485 of Els Kempen 06-45833327

► **Zaterdag 11 juni Dagexcursie Stoetwegenpad in Kromme Rijngebied**

Een afwisselende route: weiland, water, wat bos , een natuurakker (waar de Eironde- en de Spiesleeuwebek voorkomt). Ca. 11 km.

Verzamelen om 9.15 uur CS Den Haag bij de boekwinkel. Trein vertrekt 9.25 uur.

Er is horeca bij aanvang, eventueel halverwege en aan het eind.

Organisatie Mies Eveleens, tel. 015-2571535 en Marijke Ammerlaan 070-3871187

► **3 juli t/m 9 juli 2022: Studiereis insecten Gorssel**

Organisatie Anna Kreffer en Geert van Poelgeest. 2021 was een succes!

Info: <https://arc.knnv.nl/reizen-2022/>

Ervaringen delen: verhaaltje voor de Nieuwsbrief!

Deel jouw avonturen met beestjes, planten en zwammen, liefst voorzien een eigen foto, met anderen. Stuur jouw eigen foto's met een kort verhaaltje naar de redactie:

redactie@den-haag.knnv.nl

300-400 Tekens is al mooi, meer mag ook. Pluk geen foto's of teksten van het internet: op foto's èn tekst zitten auteursrechten, een boze fotograaf of schrijver stuurt de redactie een flinke rekening.

Tip: Schrijf in de OTT of OVT, dat leest lekker vlot weg.

Mail kopij naar: redactie@den-haag.knnv.nl
foto's gebruiken veel bits, dast vindt de mail niet altijd fijn.

Dropbox en Wettransfer bieden de mogelijkheid grote bestanden te versturen. Heb je veel foto's? Neem dan contact op met redactie voor Dropbox of gebruik WeTransfer

Bestuursmedelingen

22 maart 20.00, bestuursvergadering. Deze vergadering wordt digitaal gehouden.

Wil je 22 maart erbij zijn of heb je daar vragen over?

Mail Anna Kreffer:

voorzitter@den-haag.knnv.nl

Contactgegevens voor bestuur en werkgroepen KNNV afdeling Den Haag

► Voorzitter

Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Secretaris

Ineke Gilbert: secretaris@den-haag.knnv.nl

► Penningmeester

Annelies Willemse: penningmeester@den-haag.knnv.nl

► Bomenwerkgroep

Coördinator Marieke Bos: 070-3549 568 / bomen@den-haag.knnv.nl

► Studiegroep Lichenen (voorheen korstmossen)

Info: korstmossen@delfland.knnv.nl

► Paddenstoelenwerkgroep

Coördinator Kees Pinster, tel. 06-337 73176 / paddenstoelen@den-haag.knnv.nl

Er zijn activiteiten; kijk op de pagina van de paddenstoelenwerkgroep!

Kijk ook in: "[Programma PWWP 2022 1^e halfjaar](#)".

De excursies gaan normaal door maar we opereren in groepjes van twee.

► Plantenwerkgroep

Coördinator Myra Meijering: 06-266 92544 / planten@den-haag.knnv.nl

► Strandwerkgroep

Info: [Laus Hendriksstrand@den-haag.knnv.nl](mailto:LausHendriksstrand@den-haag.knnv.nl)

► Vogelwerkgroep

Info: Marijke Ammerlaan: tel. 070-387 1187 / vogels@den-haag.knnv.nl

► Nachtvlinderwerkgroep

De Werkgroep zoekt een nieuwe coördinator. Info: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Insectenwerkgroep

Info: Alexander Deelman, 070-350 24 93 / insecten@den-haag.knnv.nl

Dat is 't !